

UCHWAŁA

Dnia 26 października 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Owczarek (przewodniczący)

SSN Jan Górowski

SSN Monika Koba (sprawozdawca)

Protokolant Bożena Kowalska

w sprawie egzekucyjnej wierzyciela (...) Banku S.A. w W.

przy uczestnictwie dłużników T. R. i H. T.

o egzekucję świadczenia pieniężnego,

w przedmiocie wniosku dłużników o obniżenie opłaty stosunkowej ustalonej przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w P.

postanowieniem z dnia 26 czerwca 2015 r, w sprawie Km (...)

po rozstrzygnięciu w Izbie Cywilnej na posiedzeniu jawnym

w dniu 26 października 2016 r.

zagadnienia prawnego

przedstawionego przez Sąd Okręgowy w L.

postanowieniem z dnia 9 maja 2016 r., sygn. akt II Cz (...),

"Czy w związku z treścią art. 49 ust. 9 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku o komornikach sądowych i egzekucji (Dz.U. z 2011 r. Nr 231, poz. 1376, ze zm.):

1. pismo zawierające wniosek o obniżenie wysokości opłat, o których mowa w art. 49 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku o komornikach sądowych i egzekucji (Dz.U. z 2011 r. Nr 231, poz. 1376, ze zm.) podlega opłacie,

2. pismo zawierające wniosek o obniżenie wysokości opłat, o których mowa w art. 49 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku o komornikach sądowych i egzekucji (Dz.U. z 2011 r. Nr 231, poz. 1376, ze zm.), którego braków nie uzupełniono w terminie lub którego nie

opłacono w terminie podlega zwrotowi przez przewodniczącego, czy też odrzuceniu przez sąd;

3. sąd może z urzędu na podstawie art. 759 § 2 k.p.c. obniżyć wysokość opłat, o których mowa w art. 49 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku o komornikach sądowych i egzekucji (Dz.U. z 2011 r. Nr 231, poz. 1376, ze zm.)?

podjął uchwałę:

1. Od wniosku o obniżenie opłat egzekucyjnych określonych w art. 49 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (jedn. tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 1138, ze zm.) nie pobiera się opłaty. Wniosek, którego braków nie uzupełniono w terminie podlega odrzuceniu.

2. Artykuł 759 § 2 k.p.c. nie stanowi podstawy do obniżenia przez sąd z urzędu prawidłowo ustalonych opłat egzekucyjnych.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 26 czerwca 2015 r. Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w P. A. P. w sprawie egzekucyjnej prowadzonej z wniosku wierzyciela (...) Bank Spółki Akcyjnej w W. przeciwko dłużnikom T. R. i H. T. ustalił koszty egzekucji i wezwał dłużników do uiszczenia kwoty 27.844,72 zł tytułem opłaty stosunkowej i wydatków gotówkowych. Dłużnicy złożyli wniosek do Sądu Rejonowego w P. o obniżenie wysokości opłat stosunkowych ustalonych przez komornika. Przewodniczący w Sądzie Rejonowym wezwał dłużników do uiszczenia opłaty od wniosku w kwocie 100 zł i dokładnego sprecyzowania zakresu żądanego obniżenia opłat w terminie 7 dni pod rygorem odrzucenia wniosku. Wobec nieopłacenia wniosku, nie usunięcia jego braków formalnych oraz nie znalezienia podstaw do podjęcia czynności nadzorczych z urzędu, Sąd Rejonowy postanowieniem z dnia 21 września 2015 r. wniosek odrzucił.

W zażaleniu dłużnicy domagali się uchylecia zaskarżonego postanowienia i podjęcia przez Sąd czynności nadzorczych z urzędu. Podczas rozpoznawania zażalenia Sąd Okręgowy w L. powziął poważne wątpliwości, którym dał wyraz w

zagadnieniu prawnym, przedstawionym Sądowi Najwyższemu do rozstrzygnięcia na podstawie art. 390 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Oplata egzekucyjna będąc instrumentem finansowania egzekucji sądowej stanowi jeden z rodzajów opłat sądowych, ma charakter należności przymusowej, stanowiącej daninę publiczną, określoną normatywnie, co do wysokości, sposobu ustalania i pobierania. Wydanie postanowienia ustalającego koszty postępowania egzekucyjnego aktualizuje możliwość domagania się przez dłużnika lub wierzyciela obniżenia jej wysokości na podstawie art. 49 ust. 7 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (jedn. tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 1138 - dalej: „u.k.s.e.”). Miarkowanie wysokości opłaty egzekucyjnej jest kompetencją sądu, wprowadzoną do systemu prawnego 13 listopada 2004 r. ustawą z dnia 24 września 2004 r. o zmianie ustawy o komornikach sądowych i egzekucji oraz o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. Nr 236, poz. 2356). Przerwa w jej obowiązywaniu dotyczyła postępowań wszczętych po dniu 28 grudnia 2007r. (art. 15 ustawy z dnia 24 maja 2007r. o zmianie ustawy o komornikach sądowych i egzekucji oraz niektórych innych ustaw, Dz.U. Nr 112, poz. 769 - dalej: „ustawa zmieniająca z 2007 r.”), a została przywrócona do systemu prawnego z dniem 17 czerwca 2010 r. ustawą z dnia 12 lutego 2010 r. o zmianie ustawy o komornikach sądowych i egzekucji (Dz.U. Nr 40, poz. 228) i w tym kształcie obowiązuje do chwili obecnej. De lege lata, sąd rozpoznając wniosek uwzględnia w szczególności nakład pracy komornika oraz sytuację materialną wnioskodawcy i wysokość jego dochodów (art. 49 ust. 10 u.k.s.e.).

Instytucja ta służy ograniczeniu nadmiernej wysokości opłat stosunkowych pobieranych w niektórych wypadkach egzekucji świadczeń pieniężnych oraz nadużywaniu prawa przy czynnościach mało pracochłonnych lub podejmowanych wobec niektórych podmiotów. Zgodność tego rozwiązania z Konstytucją w obu kształtach normatywnych potwierdził Trybunał Konstytucyjny (por. wyroki z dnia 8 maja 2006 r., P 18/05, OTK-A Z.U. 2006, nr 5, poz. 53, z dnia 30 kwietnia 2012 r., SK 4/10, OTK-A Z.U.2012, nr 4, poz. 42, z dnia 20 listopada 2012 r., SK 34/09, OTK-A Z.U. 2012, nr 10, poz. 122, z dnia 29 stycznia 2013 r., K 1/11, OTK- A,

Z.U.2013, nr 1, poz. 6, z dnia 26 lutego 2013 r., SK 12/11, OTK-A ZU 2013, nr 2, poz. 19).

W związku z charakterem instytucji sądowego miarkowania wysokości opłaty egzekucyjnej pojawiło się zagadnienie, czy może być ona stosowana wyłącznie na żądanie wnioskującego o obniżenie opłaty, czy też z urzędu, na podstawie art. 759§2 w związku z art. 767³ k.p.c. i w związku z art. 49 ust. 9 u.k.s.e.

Sąd Najwyższy zajmował się już identycznym problemem na tle art. 49 ust. 2 u.k.s.e w brzmieniu obowiązującym do 27 grudnia 2007 r., kiedy możliwość miarkowania opłaty egzekucyjnej została uchylona ustawą zmieniającą z 2007 r. W motywach postanowienia z dnia 8 listopada 2006 r. (III CZP 81/06, OSNC 2008, nr 6, poz.58), stanął na stanowisku, iż obniżenie wysokości opłat nie może nastąpić z urzędu, podkreślając wyjątkowy charakter tej regulacji i konieczność odróżnienia badania prawidłowości ustalenia opłaty, gdzie potrzeba zapewnienia zgodnego z prawem biegu egzekucji może przemawiać za działaniem z urzędu, od wyjątkowego umniejszenia poprawnie ustalonej opłaty na zasadzie art. 49 ust. 2 u.k.s.e., który jest dobrodziejstwem ustanowionym tylko i wyłącznie w interesie dłużnika, które może być stosowane jedynie w zainicjowanym przez niego postępowaniu, w oparciu o przytoczone przez niego okoliczności, a sąd nie jest uprawniony do prowadzenia w tym zakresie dociekań z urzędu.

Stanowisko to zachowało aktualność na gruncie obecnego stanu prawnego. Podzielił, je również Trybunał Konstytucyjny w uzasadnieniu wyroku z dnia 29 stycznia 2013 r. (K 1/11), uznając, iż sąd nie ma w ramach tej instytucji możliwości korygowania wysokości opłaty egzekucyjnej z urzędu, co jest jednym z argumentów wskazujących na szczególny charakter tego mechanizmu. Również w literaturze przedmiotu zdecydowanie przeważa pogląd, iż miarkowanie stosunkowej opłaty egzekucyjnej na podstawie art. 49 ust. 7-10 u.k.s.e. nie może odbywać się z urzędu, tylko wymaga prawidłowego złożenia wniosku przez legitymowany do tego podmiot.

Za takim rozwiązaniem przemawia w pierwszej kolejności wykładnia językowa art. 49 ust. 7 u.k.s.e., z której wynika, iż uruchomienie sądowego trybu miarkowania opłaty następuje na wniosek uprawnionego podmiotu. Ponadto

celem i funkcją nadzoru judykacyjnego sprawowanego z urzędu na podstawie art. 759 § 2 k.p.c. jest zapewnienie legalizmu działań komornika, postępowanie egzekucyjne zakłada, bowiem władczą ingerencję państwa w konstytucyjnie chronione wartości. Ingerencja ta jednak, jest wyjątkiem od obowiązującej w postępowaniu egzekucyjnym zasady dyspozycyjności, która oznacza, iż możliwość rozporządzania przedmiotem postępowania oraz środkami zaczepnymi i obronnymi przysługuje tym podmiotom, których sfery prawnej dotyczy postępowanie.

Natomiast istotą instytucji sądowego miarkowania wysokości opłaty egzekucyjnej nie jest weryfikacja uchybień w określeniu tej opłaty, lecz korekta jej wysokości w oparciu o zasady słuszności, z uwzględnieniem okoliczności konkretnego postępowania egzekucyjnego i argumentacji przedstawionej przez wnioskodawcę, przemawiającej za odstąpieniem od reguł ustawowych. Instytucja ta jest dobrodziejstwem ustanowionym tylko i wyłącznie w interesie wnioskodawcy, ustawodawca zróżnicował już, bowiem w art. 49 ust. 1 i 2 u.k.s.e. poszczególne sposoby egzekucji, biorąc pod uwagę pracochłonność i złożoność określonych rodzajów czynności egzekucyjnych (por. uzasadnienie projektu ustawy zmieniającej z 2007 r., druk sejmowy nr 1287, Sejm V Kadencji). Przepis ten z założenia ma, zatem charakter wyjątkowy i powinien być wykładany ścieśniająco. W doktrynie trafnie wskazuje się, iż instytucja sądowego miarkowania wysokości opłaty egzekucyjnej nie mieści się w kategorii określonych art. 759 § 2 k.p.c. uchybień, możliwych do skorygowania w ramach nadzoru represyjnego, skoro dotyczy jedynie opłaty ustalonej prawidłowo, a do kwestionowania opłaty ustalonej nieprawidłowo, służy skarga na czynności komornika. Nie można również poszukiwać podstawy do ingerencji sądu w nadzorze prewencyjnym, zmierzającym do zapewnienia należytego wykonywania egzekucji, w sytuacji, gdy komornik ustalił prawidłowo koszty egzekucji, w pełni respektując przepisy k.p.c. i u.k.s.e. Zasada słuszności będąca podstawą instytucji miarkowania opłaty egzekucyjnej nie może decydować o traktowaniu prawidłowo ustalonej opłaty egzekucyjnej, jako wadliwej i nie zapewniającej należytego wykonania egzekucji. Przyjąć, zatem należy, iż skorzystanie przez Sąd z tego instrumentu wymagać będzie odpowiedniej aktywności wnioskodawcy, ukierunkowanej na przedstawienie dostatecznie

przekonywującej argumentacji, z której powinno wynikać, z jakiej przyczyny dany przypadek wymaga ingerencji w ustawowo określony wymiar opłaty.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjęto wprawdzie, iż zmiana prawomocnego postanowienia o ustaleniu kosztów postępowania egzekucyjnego może nastąpić z urzędu na podstawie art. 759 § 2 k.p.c., ale dotyczy to wyłącznie określenia wysokości tych opłat w sposób nieprawidłowy. W tym zakresie Sąd Najwyższy dał zdecydowanie prymat zasadzie legalności działania komornika nad zasadą *vigilantibus iura scripta sunt*. Przyjął, iż nie można, tolerować sytuacji, w której komornik dokonuje błędnej wykładni przepisów o kosztach na swoją korzyść i ze szkodą dla stron, a następnie broni się przed poddaniem tej kwestii nadzorowi sądu zarzutem prawomocności swojego postanowienia (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 19 kwietnia 2007 r., III CZP 16/07, OSNC 2008, nr 6, poz. 58). Natomiast miarkowanie sędziowskie odnosi się do prawidłowo ustalonej przez komornika opłaty egzekucyjnej i wymaga weryfikacji prawidłowo dokonanej czynności, na podstawie ocennych przesłanek i argumentacji przytoczonej przez wnioskodawcę. Nie ma podstaw do rozszerzającego interpretowania art. 759 § 2 k.p.c. i przyjmowania, że wadliwe jest orzeczenie komornika o kosztach, co, do którego istnieją przesłanki do miarkowania ich wysokości. Podobnie Sąd nie ma kompetencji do wychodzenia ponad żądanie i dokonywania miarkowania w zakresie, w jakim wnioskodawca się tego nie domagał (art. 321 § 1 w związku z art. 13 § 2 k.p.c.). Natomiast podmiot inicjujący postępowanie ma obowiązek wskazać, do jakiej wysokości opłata ma być obniżona i przedstawić uzasadnienie swojego stanowiska (art. 767 § 3 k.p.c. w związku z art. 49 ust. 9 u.k.s.c.). Podstawy do takiej ingerencji nie stanowi art. 759 § 2 w związku z art. 767³ § 2 k.p.c. i w związku z art. 49 ust. 9 u.k.s.e. Odpowiednie stosowanie art. 759 § 2 k.p.c. w postępowaniu zainicjowanym wnioskiem o obniżenie wysokości opłaty może dotyczyć jedynie sytuacji, gdy sąd w oparciu o treść wniosku ustali, iż opłata została określona w sposób sprzeczny z przepisami u.k.s.e., a nie, że istnieją podstawy do jej miarkowania. W konsekwencji należy opowiedzieć się za poglądem, iż mechanizm kontroli judykacyjnej czynności komornika na podstawie art. 759§2 k.p.c. nie może polegać na obniżeniu z urzędu prawidłowo obliczonej opłaty stosunkowej.

Zgodnie z art. 49 ust. 9 u.k.s.e. do wniosku o obniżenie wysokości opłaty egzekucyjnej stosuje się odpowiednio art. 767-797⁴ k.p.c., co oznacza, iż zarówno skarga na czynności komornika jak i wniosek o obniżenie naliczonej opłaty egzekucyjnej podlegają rozpoznaniu według analogicznych zasad. Natomiast art. 767³ § 1 k.p.c. stanowi, iż sąd odrzuca skargę wniesioną po upływie przepisanego terminu, nieopłaconą lub z innych przyczyn niedopuszczalną, jak również skargę, której braków nie uzupełniono w terminie. Istnieje, zatem wyraźna podstawa normatywna, z której wynika, iż wniosek dotknięty wyszczególnionymi wadliwościami podlega odrzuceniu, a nie zwrotowi. Taki też pogląd dominuje w literaturze przedmiotu. Brak dostatecznych racji do przyjęcia, by charakter wniosku przemawiał za odstąpieniem od odpowiedniego stosowania art. 767³ § 1 k.p.c. Wprawdzie wniosek o obniżenie wysokości opłat egzekucyjnych nie jest niedewolutywnym środkiem zaskarżenia w rozumieniu art. 363§1 k.p.c., do których przynależy skarga na czynności komornika, ale musi być składany w wyznaczonym terminie i pełni podobną funkcję, skoro może prowadzić do zmiany postanowienia wydanego w przedmiocie kosztów postępowania egzekucyjnego (por. uchwały Sądu Najwyższego z dnia 27 czerwca 2013 r., III CZP 32/13, OSNC 2014, nr 2, poz. 12 i z dnia 20 listopada 2015 r., III CZP 79/15, Biul. SN 2015/11/11). Sąd Okręgowy nie przytoczył istotnych argumentów mających przemawiać za stosowaniem w tym wypadku rygoru zwrotu wniosku, a dostrzegł, iż rygor odrzucenia dotyczy nie tylko środków zaskarżenia, ale również innych instrumentów procesowych nie mających takiego charakteru (art. 171 i 328 § 2 k.p.c.). Zajęte stanowisko umacnia funkcję wniosku i podnosi jego skuteczność, zważywszy na procesowe różnice między pismem odrzuconym i zwróconym.

Wobec nie uregulowania wprost przez ustawodawcę kwestii pobierania opłaty sądowej od wniosku o miarkowanie wysokości opłaty egzekucyjnej, problematyka ta budzi kontrowersje, które doprowadziły do ukształtowania rozbieżnej praktyki sądowej. Stanowisko doktryny jest również podzielone, przeważa jednak zapatrywanie o braku obowiązku uiszczenia opłaty sądowej od takiego wniosku.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego i Trybunału Konstytucyjnego wskazuje się, iż koszty sądowe w sprawach cywilnych są elementem systemu prawa

publicznego, stanowiącym instrument polityki państwa służący regulowaniu relacji stron stosunków procesowych oraz stymulowaniu decyzji jednostek dotyczących sposobu prowadzenia swoich interesów i doboru środków ich ochrony. Pełnią funkcje fiskalną, organizacyjną oraz funkcję społeczną, polegającą na racjonalizowaniu zakresu ochrony prawnej (por. np. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 26 lutego 2015 r., III CZP 110/14, OSNC 2016 r., nr 1, poz. 3 i orzeczenia w niej przywołane). Z tej też przyczyny w prawodawstwie obowiązuje zasada, iż we wszystkich sprawach, od każdego pisma wnoszonego do sądu pobiera się opłaty sądowe. Obowiązek ten nie ma jednak charakteru bezwzględnego, ustawodawca kierując się różnymi motywami, udziela podmiotowych lub przedmiotowych zwolnień od kosztów i w różny sposób konstruuje ustawowe modele pobierania opłat. Ustawa z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (jedn. tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 623 - dalej: „u.k.s.c.”) w art. 2 ust. 2 ustanawia zasadę, iż do uiszczenia kosztów sądowych obowiązana jest strona, która wnosi do sądu pismo podlegające opłacie lub powodujące wydatki, chyba, że ustawa stanowi inaczej.

Niewątpliwie wniosek o obniżenie wysokości opłat inicjuje postępowanie z zakresu postępowania egzekucyjnego, mające charakter wpadkowy w stosunku do właściwego postępowania egzekucyjnego, ale u.k.s.c, w dziale dotyczącym opłat egzekucyjnych nie przewiduje opłaty od tego rodzaju wniosku (art. 70-73 u.k.s.c.). Artykuł 25 ust. 1 pkt 1 w związku z art. 3 ust. 2 pkt 8 lit. d u.k.s.c. określa obowiązek pobrania opłaty stałej 100 zł od skargi na czynności komornika, jednak jego stosowanie do wniosku o obniżenie wysokości opłat egzekucyjnych jest wątpliwe, wniosek nie jest, bowiem skargą na czynności komornika. Podstawy do pobrania opłaty nie stanowi także art. 14 ust. 1 i 3 u.k.s.c. przewidujący opłatę podstawową 30 zł, skoro znajduje on zastosowanie jedynie, gdy przepis nakłada obowiązek uiszczenia opłaty, nie określając jej rodzaju i wysokości, a w analizowanym przypadku obowiązku takiego nie przewiduje. Jednocześnie u.k.s.c. przeciwnie niż ustawa z dnia 13 czerwca 1967r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (jedn. tekst: Dz.U. z 2002 r. Nr 9, poz. 88, z późn. zm.) jest oparta na wyrażonej w art. 3 ust.1 zasadzie, iż pismo podlega opłacie tylko wtedy, gdy przepis przewiduje jej pobranie. Oznacza to, iż obowiązkowi pobrania opłaty się

nie domniemywa i nie ma podstaw do konstruowania zasady, iż wszystkie pisma, które wymagają podjęcia czynności przez sąd podlegają opłacie. Jeżeli zatem w ustawach brak regulacji dotyczącej obowiązku uiszczenia opłaty od pisma, należy przyjąć, iż jest ono wyłączone od zasady odpłatności pisma wnoszonego do sądu wynikającej z art. 2 ust. 2 u.k.s.c. (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 24 listopada 2006 r., III CZP 89/06, OSNC 2007, nr 9, poz.128). Okoliczność, zatem, iż art. 95 ust. 1 wymieniając enumeratywnie, jakie pisma sądowe nie podlegają opłacie, pomija w swojej treści wniosek o obniżenie opłaty egzekucyjnej, nie rozstrzyga o obowiązku jej uiszczenia.

Obowiązku pobrania opłaty od analizowanego wniosku nie kreuje u.k.s.e i nie wynika on również z k.p.c. Nie przekonuje koncepcja, iż od wniosku o obniżenie wysokości opłaty egzekucyjnej należy pobrać opłatę w kwocie 100 zł, analogicznie do opłaty obowiązującej od skargi na czynności komornika, skoro w art. 49 ust. 9 u.k.s.e ustawodawca odesłał do odpowiedniego stosowania art. 767-767⁴ regulujących tryb postępowania w zakresie skargi na czynności komornika. Kształt tego odesłania wskazuje, bowiem na konkretne przepisy k.p.c., a nie przepisy o skardze na czynności komornika. Wysokość opłat regulowana jest w u.k.s.c, zaś do jej przepisów brak odesłania. Natomiast k.p.c. i u.k.s.c są równorzędnymi aktami normatywnymi, regulującymi odrębne przedmioty. Ustawodawca mając świadomość objęcia odrębnym aktem prawnym problematyki nakładania na strony obowiązków fiskalnych w związku z prowadzonymi postępowaniami sądowymi i założeń, na których opiera się ta regulacja, nie zdecydował się na analogiczne odesłanie do przepisów o skardze na czynności komornika, lecz ograniczył je jedynie do art. 767-767⁴ k.p.c. Regulacja art. 3 ust. 1 u.k.s.c. sprzeciwia się modyfikowaniu w drodze wykładni zakresu odesłania wynikającego z art. 49 ust. 9 u.k.s.e. oraz art. 767³ k.p.c. i stosowania przepisów u.k.s.c. dotyczących skargi na czynności komornika. Nie przekonuje pogląd, iż skoro z art. 767³ § 1 k.p.c. wynika, że sąd odrzuca skargę dotkniętą brakami, spóźnioną czy nieopłaconą, a z mocy art. 49 ust. 9 u.k.s.e. znajduje on zastosowanie do wniosku o obniżenie opłat egzekucyjnych, to z powyższego wynika, że wniosek podlega opłacie sądowej, analogicznej jak skarga. Stosowanie odpowiednie oznacza, iż niektóre regulacje należy stosować wprost, niektóre

z modyfikacjami odpowiadającymi istocie stosowanej instytucji, a niektóre pominąć, z uwagi na niemożność ich zastosowania. Skoro analizowany przepis przewiduje jedynie sankcję za nieuiszczenie opłaty, to znajdzie zastosowanie, jeżeli w przepisach przewidziano obowiązek jej pobrania. Nie powinno się natomiast konstruować domniemań dotyczących obowiązków fiskalnych, w świetle jednoznacznej regulacji art. 3 ust. 1 u.k.s.c. i twierdzić, że ze skutku dotyczącego niewykonania przez stronę obowiązku, należy wyprowadzić ten obowiązek.

Nie sposób również wyprowadzić obowiązku uiszczenia opłaty z wykładni funkcjonalnej, z odwołaniem do wyjątkowości tej instytucji i potrzeby zapobieżenia jej nadużywaniu przez podmioty uprawnione do złożenia wniosku. W materiałach legislacyjnych nie zostały zaprezentowane klarownie intencje ustawodawcy w tym względzie, poza eksponowaniem szczególnego znaczenia przywrócenia tej instytucji dla publicznych zakładów opieki zdrowotnej (por. uzasadnienie projektu ustawy z 12 lutego 2010 r., druk sejmowy nr 1810, Sejm VI kadencji). Aksjologię towarzyszącą ustawodawcy można jednak odczytać z kryteriów stosowania tej instytucji, z których wynika, iż kierował się względami społecznymi i chęcią ochrony ubogich dłużników, znajdujących się w szczególnych okolicznościach, dla których poniesienie w całości ciężaru opłaty egzekucyjnej stanowiłoby pogłębienie ubóstwa (art. 49 ust. 10 u.k.s.e.). Jest ona mechanizmem przełamywania zasady normatywnego ustalania wysokości opłat z perspektywy sprawiedliwości społecznej. Odwołuje się do zasad słuszności (zasady uczciwego wynagradzania), czyli regulacji art. 109 § 2 k.p.c. na gruncie postępowania rozpoznawczego oraz sytuacji materialnej wnioskodawcy czy wysokości jego dochodów, co stanowi nawiązanie do konstrukcji tzw. prawa ubogich. Cele realizowane przez tą instytucję, bardziej skłaniają do przyjęcia, iż nie było zamiarem ustawodawcy obciążanie podmiotów inicjujących postępowanie w tym przedmiocie, obowiązkiem uiszczenia opłaty od wniosku.

Z przedstawionych względów Sąd Najwyższy podjął uchwałę jak na wstępie (art. 390 § 1 k.p.c.).

R. G.